

jelenségeket az árokszakas D-i részén találtunk, a metszetsfalban néhány gödör látszott. Maga az utca egy laposabb teraszon található, melynek lábánál egy patak fut D-i irányba. A terasz erősen erodálódott, a szántott talajréteg alatt már a lösz jelentkezett. Az árok D-i részében talált objektumok, illetve a belőlük kiszedett leletanyag alapján a lelőhely azonos lehet a Bercel, Dózsa utca 1. vagy Bercel, Répaföldek néven korábban ismert lelőhellyel, melynek kiterjedése a korábban azonosítottnál jóval nagyobb lehet.

BÁCSMEGI GÁBOR

33. Beregdaróc, Határárok-tól Ny-ra

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B

2007. április 24-én terepbejárást végeztünk a vezeték Gelénes-Beregdaróc közötti szakaszán. A nyomvonal által érintett területeken – valószínűleg a rossz megfigyelési körülmények miatt – nem találtunk lelőhelyet. Azon kívül, azonban a Határárok-tól Ny-ra, a beszáradt, boronált, kötött barna talajban igen szórványosan találtunk cserepeket. Alapvetően egyvonalban és egy kisebb területen gyűjtöttük a valószínűleg késő bronzkori cserepeket. A fentiek miatt azonban a lelőhely kiterjedését nem tudtuk meghatározni. A domborzat sem segített, mivel egy rendkívül lapos területről van szó.

Munkatársak: Beleznai Gabriella, Németh Andrea, Subert Csilla.

ALMÁSSY KATALIN

34. Beregsurány, református templom

(Rákóczi u. 2)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kk

2007. május 23-án régészeti felügyeletet végeztünk a helyszínen. A református templom kertjének déli kerítése mellett húzott árok kidobott földjéből késő középkori és újkori cserepeket, lábas aljtöredéket, mázas kályhacsempe-töredéket és állatcsontot gyűjtöttünk.

Az árokfalban határozott objektumnyom nem mutatkozott, a helyszín átvizsgálása a nagy fokú beépítettség és a beruházás jellege miatt nem állt módunkban.

A lelőhely már korábban ismertté vált a templom falkutatása és a cinterem ásatása folyamán, a dokumentáció a Jósza András Múzeum Régészeti Adattárában található.⁶

PINTYE GÁBOR

35. Békéscsaba, Alvégi-legelő

(MRT 10. k. 2/516 lh.)

(Békés megye) Sza

2007. május 11. és június 26. között leletmentő ásatást végeztünk a lelőhelyen, agyagbánya bővítését meg-

előzően. Az ásatás előzményeként 2006-ban a lelőhely ismert területén kívül, a lelőhely közelében, humuszosítás közben régészeti szakfelügyeletet tartottunk, melynek során szarmata kori objektumok foltjait figyeltük meg. Ez azt bizonyítja, hogy a lelőhely kiterjedése nagyobb a feltételezetténél. A feltárás során két kisebb és egy nagyobb méretű szarmata kori gödröt bontottunk ki. A leletanyagban szürke, jól iszapolt, korongolt és kézzel formált, cseréppel soványított kerámiatöredékek, kevés állatcsont és patricstörmelék volt. A nagyméretű gödör agyaggyerő lehetett, a két kisebb szerepe nem derült ki.

MEDGYESI PÁL

36. Békéscsaba, Kender utca 24.

(Békés megye) H

2007. június 29-én helyszíni szemlét tartottunk helyi lakos bejelentése alapján, miszerint házépítkezéshez kapcsolódó csatornaásás közben egy koponyára bukkant. Július 2–3. között leletmentő ásatást végeztünk. A főépülettől D-re egy 2×2 m-es szelvényt nyitottunk. A felső kb. 70 cm-es felső talajréteg eltávolítása során, az alsó világosabb, homokos talajban kibontakozott a sír Ny-K-i tájolású foltja. Szelvényünket K-i irányban kiszélesítettük, hogy a teljes sírfolt láthatóvá váljon. A sír bontása közben egyértelművé vált, hogy egy honfoglalás kori temetkezéssel állunk szemben. A csontváz szinte pontosan Ny-K-i irányban feküdt, nyújtott pozícióban, a mai felszíntől számított 107 cm-es mélységben. A medencétől lejjebb a bal combcsont fölött egy vasból készült nyéltámaszos harci baltát találtunk. A jobb combcsont mellett pedig egy vas nyílhegy került elő. A csontok jó állapotban voltak. A koponyát sajnos a csatornaásás közben összetörték és kiemelték. A csontok felszedése közben és a csontváz alatti sírfenék bontásakor rossz állapotban lévő vasdarabokat figyeltünk meg a két combcsont közötti részen. A szétszórtan heverő vasak funkcióját nem sikerült meghatároznunk. A lelőhely mind a Békéscsaba 106. (szarmata és Árpád-kor), mind a 107. lelőhelyektől legalább 80 m-re található. Egyik lelőhelyen sem bukkantak olyan leletanyagra korábban, amely alapján honfoglalás kori temetőt feltételezhettünk volna a közelben.

BÓKA GERGELY – MEDGYESI PÁL

37. Bonyhád, Óhegy

(Tolna megye) Kö

Lakossági bejelentésből értesültünk, hogy az Óhegyen – ahol a kutatás már régóta hiába kereste az iváni bencés apátság pontos helyét – motocross-pálya építése és üzemeltetése során épületmaradványt bolygattak meg, és embercsontok kerültek elő.

A pályát a Völgységi-patak K-i partján húzódó, É-D-i irányú dombvonulat egyik ÉNy-ra kinyúló földnyelvén, két erdőfolt közti egykori legelőn alakították ki 2006-ban.

6 JAM RégAd.: 2001-142.

A tereprendezés során átlagosan 10–20, helyenként azonban 50 cm mélységben mozgatták meg a földet. Az ugratókul kiképzett, géppel összetolt földkupacokban 2007. november 13-án tartott szemlénken épülethől származó habarcsos középkori téglatöredékeket, emberi csontokat találtunk. Az eltávolított föld helyén alapfalra utaló habarcsos törmeléket, egy helyen vonalszerűen rendeződő téglákat, valamint egy szétdúlt csontvázat figyeltünk meg.

Az épület helyétől D-re fekvő erdősávban második világháborús lövészárkok nyomát láttuk, amelyek ásása során a hagyomány szerint alapfalak kerültek elő. Ez az adat is megerősíti a lokalizálás helyességét. Írott források szerint Iván faluban a kolostor mellett plébániatemplom, kápolna és kúria is állt. A jelenlegi romterület – mérete alapján – a kolostorral azonosítható.

K. NÉMETH ANDRÁS – ÓDOR JÁNOS GÁBOR

38. Bölcske határa

(Tolna megye) Kö, Tö, Ú

2007. október 24-én helyszíni szemlét tartottam a település két pontján.

Köves-szállás: A szentandráspusztai szociális otthon kerítésétől közvetlenül D-re a felszint egyenletes sűrűségben – valószínűleg geológiai jelenséghez tartozó – fehér kődarabok borították, a domb tetején kis területen 17–18. századi kerámiát gyűjtöttem.

Örsi-hegy: Lakossági tájékoztatás alapján Bölcskétől Ny-ra, az Örsi-hegy lábánál, a kövesút és a vasút között kis kiterjedésű középkori faluhelyet azonosítottam (valószínűleg Örsöt). A vasút menti kis kiemelkedésen igen sűrűn kövek jelentkeztek, amelyek valószínűleg újkori objektumhoz tartoznak.

K. NÉMETH ANDRÁS

39. Budapest, I. Jégverem utca 5.

Kk

2007. július 17. és augusztus 22. között garázsépítést megelőző régészeti feltárást folytattunk a telken, a felújítandó ház előtti kertben.

A terület É-i harmadában egy 15. században épített, hegyoldalba vájt pince maradványait találtuk meg. Falai kavicsos mészhabarccsal tapasztott törtköves falból álltak, melynek K-i, tehát az utcafronton lévő falának mintegy 80 cm magas csonkját tártuk fel. Déli falát a 17. században elbontották, ennek csak falkiszdedési árka maradt meg, valamint két nagyméretű, hasáb alakú kő, melyek lépcsőként funkcionálhattak. A pince Ny-i falának visszabontott csonkját egy meszesgödör vágta el hosszában, É-i falát nem ismerjük, a kert kerítésének betonalapozásakor megsemmisült. A pince terének feltöltésében 16–17. századi kerámiával keltezett föld volt. Alatta egy igen komoly, nagyméretű kőlapokból (márga) rakott járőfelület húzódott, amit a leletek tanúsága szerint a 16. sz. első felében készítettek. Ez alatt

egy ugyanilyen kőlapokból rakott csatorna futott, amely valószínűleg a pince falán kicsapódó rétegvizeket csapolta le. Ennek elbontása után találtunk rá a pince eredeti, a 15. sz. második felében készült beásási szintjére. Ekkor a járőfelületet vékonyan elkent fehér agyag alkotta. A terület közepén egy 18. században rakott törtköves udvarszintet vagy kapualjat találtunk. A terület D-i harmadát egy 18. századi építésű ház alapozása foglalta el. Itt régészeti jelenségeket nem találtunk, mert a 19. sz. folyamán a talajszintet legyalulták a kert kialakításakor. Ekkor bontották el a 18. században épült házat is.

Munkatárs: Szabó Dénes régésztechnikus.

BENDA JUDIT

40. Budapest, I. Lovas út 41. – Várfok utca 2.

Kk, Tö

A fenti számú saroktelken 2007. március közepétől július végéig végeztünk feltárást. A terület a középkorban Buda Tótfalunak nevezett külvárosához tartozott. A mai Várfok utcát a középkorban Tótfalu utcának nevezték. Ez az utca vezetett a Szombat kaputól a Tótfalu kapuhoz, melyet a törökök Mészáros kapunak neveztek. Buda 1686-os visszafoglalásakor a Várhegy északi hegyoldala szinte teljesen elpusztult. A megmaradt épületeket az 1700-as évek elején lebontották és a terület csak a 19. században épült be ismét. A régészeti kutatásokra azután került sor, hogy a korábban itt álló házat lebontották. A régészeti leletanyag alapján a 13. századtól laktak a környéken. A hódoltság korából, a 16–17. századból pedig egy 112 síros temetőrészletet sikerült feltárnunk.

Munkatárs: Kondorosy Szabolcs technikus.

BENCZE ZOLTÁN

41. Budapest, I. Nyugati várkert

Á, Kk, Tö

2007. június 7. és július 19. között a Budavári Palota Csikós udvarára tervezett mélygarázs kivitelezésével párhuzamosan, két ütemben teljes régészeti feltárást végeztünk. Mivel a garázs a tervek szerint az udvart lezáró É-i kortinától É-ra, az úgynevezett Nyugati várkert területén is folytatódik, ezen a részen két szondát nyitottunk, majd teljes feltárást végeztünk. Az elsődleges cél a Csikós udvar K-i oldalán, a támpilléres várfal mellett futó Árpád-kori árok É-i folytatásának tisztázása volt, melynek maradványait az erős újkori bolygatás ellenére sikerült azonosítani. Bár a Csikós udvar területén is megfigyelhető volt a várhegy, és ezzel együtt az árok szintesése D felé, ez a Nyugati várkertben még erőteljesebb volt, nem egész 50 m-en belül több mint 2 m szintkülönbséget mértünk. Az újkori és a modern bolygatások miatt teljes szélességében sehol nem találtuk meg a vonalát, pontos irányát sem állapíthattuk meg, s az előző években megfigyelt Ny-i oldali sánc is teljesen elpusztult ezen a részen. A délebbre tapasztalt utak nem jelentkeztek, egy helyen találtunk csak gyér, köves felületet. Betöltése, s az előkerült leletanyag